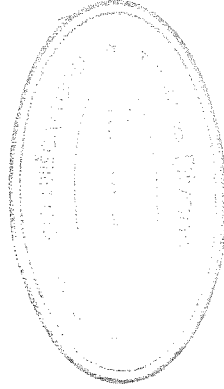

yanında en önemli özelliklerinden biri de öğretmenliği idi. Daha İzmir Sanayi Mektebinde iken yetiştirdiği öğrencileri hep takdir ederdi. Özel talebeleri arasında Ahmet Adnan Saygun⁴⁹, Riga, Fikri Çiçekçioğlu, Ziya Aslan, Viyoloniist Nuri, Cavit, Celal Canbaş, Hilmi Ferit Atrek sayılabilir. Özellikle Adnan Saygun'u daha çocuk yaşta keşfedenlerden biri Macar Tevfik Bey diğeri de İsmail Zühtü idi⁵⁰.

18 Mart 1991

49 Ahmet Adnan Saygun'un Hocası olan İsmail Zühtü Beyle ilgili hatıraları için Bkz: Sadun Tanju, a.g.e, s.167.
50 Taha Toros, " Adnan Saygundan Anılar" , Tarih Ve Toplum, c.15, sayı:87, Mart 1991, s.17-18.

İnceleme

Nail Tan

KÜLTÜR ÇINARLARIMIZDAN DR. MEHMET ÖNDER'İN ARDINDAN

23 Ağustos 2004 günü saat 18.00 sularında Türkiye Cumhuriyeti'nin kültür çınarlarından biri daha dünya değiştirdi. Uçmak yolculuğuna çıktı. Kalp yetmezliği ve akciğerlerinin su toplaması dolayısıyla Ankara Özel Keçiören Hastanesinde tedavi görmekteydi. Cenazesi 25 Ağustos 2004 günü, Konya Mevlâna Müzesi yanındaki Selimiye Camisinde kılınan öğle ve cenaze namazlarının ardından Üçler Mezarlığı'nda sessizce toprağa verildi. TRT Genel Müdürlüğüne Atatürk Kültür Merkezi Başkanı Prof. Dr. Taciser Onuk tarafından gerekli bilgi ve fotoğraf gönderildiği hâlde, politikacı-eski Bakan Veysel Atasoy'dan sonra bile haberlerde yer almadı. Gazeteler, suskun kaldı. Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Erkan Mumcu ile Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü birer çelenk gönderdi. Bir Müsteşar Yardımcısı Konya'daki cenaze töreninde hazır bulundu. Türk kültürüne, Kültür Bakanlığına bunca yıl hizmet etmiş, 80'e yakın eser üretmiş olan bir kültür adamına verilen değer işte buydu. Siyasete girseydi, ideolojik bir tutum izleseydi her hâlde böyle olmazdı.

En çok, TRT Genel Müdürlüğüne kızdığımı belirtmeliyim. Neredeyse çaycısının, bekçisinin ölüm haberini veren TRT, Sayın Şenol Demiröz' ün Genel müdürlüğünde de eski çizgisini korumakta.

Mehmet Önder, 01 Mart 1926 tarihinde Konya – Çumra'nın Karkın kasabasında doğdu. Çiftçi Mevlüt Önder ile Huriye Hanımın oğludur.

1944 yılında Konya Lisesini bitirdi. Bir süre İst. Ü. Hukuk Fakültesinde okudu. Tarih sevgisi sebebiyle hukuktan ayrıldı. 1946 yılında itibaren Ankara Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Sanat Tarihi Bölümünde yüksek öğrenimine devam ederek 1950 yılında mezun oldu. Aynı yıl Konya Müzeleri Müdürlüğüne asistan ve müdür yardımcısı olarak atandı. Bir yıl sonra askere gitti. Yedek Subaylığını İzmir ve Konya'da tamamladı. 1954 yılında aynı müzenin müdürlüğüne getirildi. 1954-1964 yılları arasındaki Konya Müzeleri Müdürlüğü sırasında Mevlâna Müzesini uluslararası üne kavuşturdu. Fevzi Halıcı'yla birlikte Mevlâna'yı anma törenlerini başlattı. 1957'de Almanya, 1959'da İran ve 1961 yılında da Fransa'ya giderek müzecilik ve yabancı dil bilgisini artırdı.

Millî Eğitim Bakanlığında Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü (1964-1967), Kültür Müsteşar Yardımcısı (1967-1969), Kültür Müsteşarı (1969-1971) olarak görev yaptı. Müzeler Genel Müdürü iken 20 yeni müzenin temellerini attı. 1971 yılında Kültür Müsteşarlığı MEB'den ayrılarak Kültür Bakanlığı hâline getirilince bu Bakanlığın ilk müsteşarı oldu. 1971 yılı sonunda Kültür Bakanlığı kaldırılınca Başbakanlık Kültür Müsteşarı olarak görevini 1974 yılına kadar sürdürdü. 1974-1987 yılları arasında

Mehmet Önder'in Ardından

Nail Tan

23 Ağustos 2004 günü saat 18.00 sularında Türkiye Cumhuriyeti'nin kültür çınarlarından biri daha dünya değiştirdi. Uçmak yolculuğuna çıktı. Kalp yetmezliği ve akciğerlerinin su toplaması dolayısıyla Ankara Özel Keçiören Hastanesinde tedavi görmekteydi. Cenazesi 25 Ağustos 2004 günü, Konya Mevlâna Müzesi yanındaki Selimiye Camisinde kılınan öğle ve cenaze namazlarının ardından Üçler Mezarlığı'nda sessizce toprağa verildi. TRT Genel Müdürlüğüne, Atatürk Kültür Merkezi Başkanı Prof. Dr. Taciser Onuk tarafından gerekli bilgi ve fotoğraf gönderildiği hâlde, politikacı-eski Bakan Veysel Atasoy'dan sonra bile haberlerde yer almadı. Gazeteler, suskun kaldı. Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Erkan Mumcu ile Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü birer çelenk gönderdi. Bir Müsteşar Yardımcısı Konya'daki cenaze töreninde hazır bulundu. Türk kültürüne, Kültür Bakanlığına bunca yıl hizmet etmiş, 80'e yakın eser üretmiş olan bir kültür adamına verilen değer işte buydu. Siyasete girseydi, ideolojik bir tutum izleseydi her hâlde böyle olmazdı.

En çok, TRT Genel Müdürlüğüne kızdığımı belirtmeliyim. Neredeyse çaycısının, bekçisinin ölüm haberini veren TRT, Sayın Şenol Demiröz'ün Genel Müdürlüğünde de eski çizgisini korumakta. Ne kadar adı solcuya çıkmış, hapisanede yatmış şair, yazar varsa gene onların haberleri ön safta. Onlar da olsun ama Dr. Mehmet Önder de ihmal edilmesin.

Mehmet Önder, 01 Mart 1926 tarihinde Konya - Çumra'nın Karkın kasabasında doğdu. Çiftçi Mevlüt Önder ile Huriye Hanımın oğludur.

1944 yılında Konya Lisesini bitirdi. Bir süre İ.Ü. Hukuk Fakültesinde okudu. Tarih sevgisi sebebiyle hukuktan ayrıldı. 1946 yılında itibaren Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümünde yüksek öğrenimine devam ederek 1950 yılında mezun oldu. Aynı yıl Konya Müzeleri

Müdürlüğüne asistan ve müdür yardımcısı olarak atandı. Bir yıl sonra askere gitti. Yedek subaylığını İzmir ve Konya'da tamamladı. 1954 yılında aynı müzenin müdürlüğüne getirildi. 1954-1964 yılları arasındaki Konya Müzeleri Müdürlüğü sırasında Mevlâna Müzesini uluslararası üne kavuşturdu. Feyzi Halıcı'yla birlikte Mevlâna'yı anma törenlerini başlattı. 1957'de Almanya, 1959'da İran ve 1961 yılında da Fransa'ya giderek müzecilik ve yabancı dil bilgisini artırdı.

Millî Eğitim Bakanlığında Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü (1964-1967), Kültür Müsteşar Yardımcısı (1967-1969), Kültür Müsteşarı (1969-1971) olarak görev yaptı.

Müzeler Genel Müdürü iken 20 yeni müzenin temellerini attı. 1971 yılında Kültür Müsteşarlığı, MEB'den ayrılarak Kültür Bakanlığı hâline getirilince bu bakanlığın ilk müsteşarı oldu. 1971 yılı sonunda Kültür Bakanlığı kaldırılınca Başbakanlık Kültür Müsteşarı olarak görevini 1974 yılına kadar sürdürdü. 1974-1987 yılları arasında Başbakanlık Müşavirliği, Bonn Büyükelçiliği Kültür Müşavirliği (1977-1982) ve Kültür Bakanlığı Başmüşavirliği görevlerinde bulunduktan sonra 1987 yılında emekliye ayrıldı. Almanya'daki görevi sırasında Türk Evlerinin açılmasını sağladı.

Emekliye ayrılınca, 1987-2000 yılları arasında Türkiye İş Bankası Genel Müdürlüğünün Kültür ve Sanat Danışmanlığına getirildi. Bankanın yayın organı *Kültür ve Sanat* dergisini çıkarttı (1989-1999 arasında 42 sayı). 2000 yılında Genel Müdürlük İstanbul'a nakledilince Ankara'da kalmayı tercih etti. Bankadaki görevinden ayrılınca dergi de kapandı. Hayatının son yıllarını Ankara'da kitaplarını yazarak geçirdi. Başbakanlık AKDITYK Atatürk Kültür Merkezinde 2002 yılına kadar Bilim Kurulu Üyesi olarak görev yaptı.

Almanca, Fransızca ve Farsça dillerini biliyordu.

Mehmet Önder'in ilk yazısı 1945 yılında *Konya Halkevi*

dergisinde yayımlandı. Edebiyat, sanat tarihi, arkeoloji, etnografya ve halk bilimi alanında kitap (75) ve makaleler (1400'e yakın) yazdı. Makaleleri *Hisar*, *Şadırvan*, *Türk Edebiyatı*, *Türk Sanatı*, *Folklor Postası*, *Türk Folklor Araştırmaları*, *Hayat Tarih*, *Türk Kültürü*, *Çağrı*, *Kültür ve Sanat* başta olmak üzere birçok dergide, *Tercüman* gazetesinde ve Konya mahallî basınında yayımlandı.

Gönüller Sultanı Mevlâna adlı kitabı, Turgut Özakman ve Ergin Orbey tarafından film senaryosu hâline getirilerek 1973 yılında *Mevlâna* adıyla filme alındı.

Çok zengin kütüphanesini doğduğu ile bağışladı. Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından İzzet Koyu-

noğlu Müzesi içinde adını taşıyan bir kütüphane oluşturularak bilim dünyasının hizmetine sunuldu. Ayrıca 3500 kitabını Mevlâna Müzesine, 500 kitabını da Selçuk Üniversitesine bağışladı.

Almanya Hükümeti tarafından Üstün Liyakat Nişanı (1982), Pakistan Hükümeti tarafından da "İkbal Nişanı" (1986) verildi.

Selçuk Üniversitesi Senatosu, Türk sanatına, arkeolojisine yaptığı hizmetlerden dolayı 1986 yılında "Fahri Doktor" unvanı verdi. Pakistan Lahore Üniversitesi tarafından da verilmiş fahri doktor unvanına sahipti.

